

HET JOP-CIS VOOR DE LUCHTMACHT

Majoor ing. Wim Schoo, Hoofd PVE CIS Leeuwarden

Majoor ing. Wim Schoo is Hoofd van de Product Verantwoordelijke Eenheid (PVE) CIS van de vliegbasis Leeuwarden. In dit artikel geeft Wim uitleg over de totstandkoming van het Jaarlijks Oefen Programma voor de CIS. Dit programma is een structurele manier om ICT-personeel getraind te houden op de diverse CIS-systemen van een vliegveld en een mogelijkheid om de mate van getraindheid te meten. Hij plaatst dat tegen de achtergrond van daadwerkelijke operationele inzet, waarbij hij de frictie schetst tussen de organisatie in Leeuwarden en de organisatie bij inzet in Afghanistan. Zijn operationele ervaringen zijn gebaseerd op inzet in Kirgizië en in Afghanistan.

OBSERVATIES

De Luchtmacht is in de afgelopen jaren onderhevig geweest aan reorganisaties en verandering van inzichten. Het grondpersoneel op een operationeel vliegveld, zoals Vliegbasis Leeuwarden, was voor de millenniumwisseling vooral gewend om het vliegveld operationeel te houden. Met de oorlog in voormalig Joegoslavië kwam er een omslag in deze werkwijze door de komst van vele uitzendingen. Voor enkele, wat oudere luchtmachters was de European Participating Air Force (EPAF) uitzending naar Kirgizië een vervelende gebeurtenis, voor mij was het een leuk 'all-inclusive' reisje. Het was mijn eerste uitzending en daarin waren Nederland, Denemarken en Noorwegen verantwoordelijk voor de F16 operaties vanuit Kirgizië. Halverwege de uitzending werd duidelijk dat 'lead-Nation' Noorwegen de activiteiten in Manas ging stoppen. Dit was een hele omschakeling omdat zij alle ICT op het vliegveld in Manas in beheer hadden. Het CIS-det van Leeuwarden heeft de hele omschakeling in een paar weken moeten organiseren en realiseren. Dit gebeurde in samenwerking met de 'A6' in Den Haag die de zaken in Nederland moest regelen. Ik ben me toen bewust geworden dat je creatief moet handelen en vooral zelf met oplossingen moet komen om een lopende operatie niet te hinderen. We moesten in een paar weken alle ICT-infra omzetten van een Deployable Comms Module (DCM) van de Noren naar een eigen 'oplossing'. De telefonie moest omgezet worden op een Deense centrale, glasverbindingen moesten omgelegd worden, internet moest van de lokale provider betrokken worden en meer. TITTAAN was toen nog niet inzetbaar.

Op een dergelijk moment leer je mensen om je heen heel goed kennen en ervaar je wat de kernkwaliteit van een luchtmachter is, de 'can-do' mentaliteit. Deze mentaliteit is het in oplossingen denken in plaats van in pro-

blemen. Wanneer je op een cruciaal moment in de planning, een waterdichte patchkast voor buitengebruik verwacht en in plaats daarvan krijg je een open 19"-rek binnen, is dat oplossingsgericht denken van levensbelang.

In mijn beginperiode bij de Luchtmacht was het me opgevallen dat dit oplossingsgericht denken, ook een valkuil kon worden. Op gezette tijden wordt een vliegveld aan een NATO-inspectie onderworpen. Een vliegveld wordt aan de hand van de SHAPE Tactical Evaluation Manual (STEM) geëvalueerd op inzetbaarheid. Een compleet vliegveld wordt ergens opgebouwd, vaak vanaf een 'Bare Base'. Dit houdt in dat bijna alles zelf aangelegd moet worden. Alleen de primaire zaken, zoals de vliegstrip en wat gebouwen zijn voorhanden. De infrastructuur van de ICT wordt dan in overleg met de klanten aangelegd. Hierdoor werd iedere oefening vaak van scratch af aan ontworpen. Door reorganisaties en overplaatsing van personeel lekte kennis van een gehouden oefening weg en werden oplossingen niet goed geëvalueerd en gedocumenteerd. Hierdoor werden de 'lessons learned' niet altijd meegenomen naar toekomstige oefeningen. Begin 2003 werd met de komst van TITTAAN een eenvoudigere opbouw verwacht. Doordat deze middelen binnen het CLSK erg schaars zijn, kon niet altijd op de inzet ervan gerekend worden zodat ad-hoc oplossingen meestal de standaard manier van werken werd.

In 2004 ben ik als majoor aangenomen bij de Staf-CLSK in de functie A6. Ik werd verantwoordelijk voor de CIS-voorbereiding en begeleiding van alle luchtmachtoefeningen en -uitzendingen en ik kreeg zo inzicht in de werkdruk en problematiek van de staf. In die periode werd duidelijk dat bijna alle luchtmachtonderdelen dezelfde problemen ondervonden. Middelen die uit de oefen-

voorraad van de onderdelen werden onttrokken om een uitzending te ondersteunen zorgden voor frustratie en verminderde oefengereedheid van die onderdelen. Het oplossingsgericht denken leverde op langere termijn problemen op.

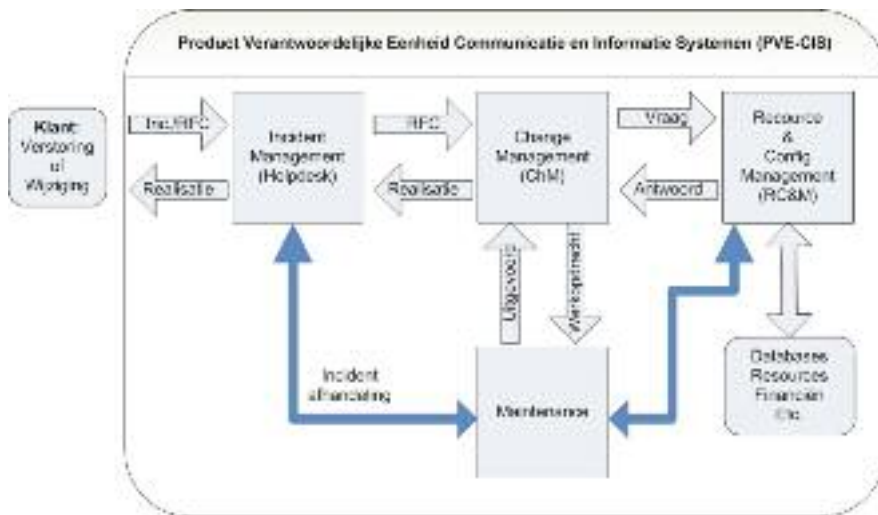
CIS OP EEN MOB VERSUS UITZENDINGEN

Om de problematiek en werkdruk van de PVE-CIS op een onderdeel te begrijpen moet u de werkwijze en inzet van personeel tijdens uitzendingen en oefeningen versus de inzet van personeel op een vliegveld kennen.

ICT Organisatie op Vliegveld Leeuwarden

Op een Main Operating Base (MOB) is de ICT-organisatie vooral gericht op het in stand houden van de platform-ICT. Vanuit de Defensiestaf worden met regelmaat nieuwe ICT-systemen ingevoerd die onderhouden moeten worden door de lokale PVE-CIS. Diverse uitbreidingen op de infrastructuur zoals verbouw en nieuwbouw van gebouwen, vernieuwing en reparatie van glas- en koperkabels, beheer van telefooncentrales, netwerken, radio-installaties, cryptobeheer etc. zijn dagelijkse werkzaamheden. In feite, het beheer van alle grondgebonden ICT wordt door het eigen personeel gedaan. Door middel van proces gestuurd werken (ITIL) worden wijzigingen in de infrastructuur geborgd gewijzigd.

Iedere gewenste wijziging, wordt via de Helpdesk (HD) ingediend. Of dit nu gaat om een aanvraag voor een pc of het invoeren van een nieuw radarsysteem, de behandeling is in principe dezelfde. De aanvraag wordt door bureau Change Management (ChM) getoetst aan bestaande regelgeving,

budgetten, wenselijkheid en impact op de bedrijfsvoering en organisatie. Een volgende stap is het raadplegen van de bestaande resources (infrastructuur, financiën, voorraad etc.) bij bureau Resource en Config Management (R&CM). Wanneer alle 'lampjes op groen' staan, worden werkopdrachten voor Maintenance gemaakt. Maintenance haalt de middelen en gegevens op bij R&CM en voert de opdracht uit. Bureau ChM en HD controleren of de gewenste wijziging naar behoren is uitgevoerd.

Een iets ander traject wordt bewandeld bij een verstoring (incident). Op dat moment wordt een werkopdracht vanuit de Helpdesk direct bij Maintenance uitgezet en na het verhelpen van deze klacht wordt de klant geraadpleegd door HD, om te controleren of de genomen actie het probleem weggenomen heeft.

Door deze manier van werken wordt geborgd dat informatie gedeeld wordt en werkzaamheden gecoördineerd worden uitgevoerd. Door dit procesmatig werken is een

relatief groot aantal medewerkers vooral van achter het bureau werkzaam. Van de 39 medewerkers bij de CIS, zijn er minder dan de helft (16) bij de afdeling Maintenance geplaatst. Dat zijn de mensen die dagelijks onderhoud aan de ICT-systemen plegen. In figuur 1 is de verdeling van het personeel van de PVE CIS op Vliegbasis Leeuwarden weergegeven, met daarin de aantallen personeel per afdeling.

Dit brengt ook meteen een probleem voor uitzendingen met zich mee, zoals hierna duidelijk zal worden.

ICT organisatie tijdens uitzendingen

Om een vliegveld in het uitzendgebied operationeel te houden zijn normaliter 12 personen benodigd. Hierbij moet gedacht worden aan werkzaamheden voor een A6, S6, helpdesk/materieelvoorziening, centralisten, cryptobeheer, netwerkbeheer, basis-omroepsysteem, radiosystemen en MilSatCom.

Een MOB moet in het lage geweldsspectrum, langdurig een uitzendlocatie met ei-

gen personeel kunnen ondersteunen. Dit houdt in dat personeel van het zendende vliegveld de uitzendlocatie en de thuislocatie in stand moet houden. Om dit te realiseren is een minimale organisatie bepaald, die in drie rotaties ingezet wordt, een drieslag van 12 personen dus.

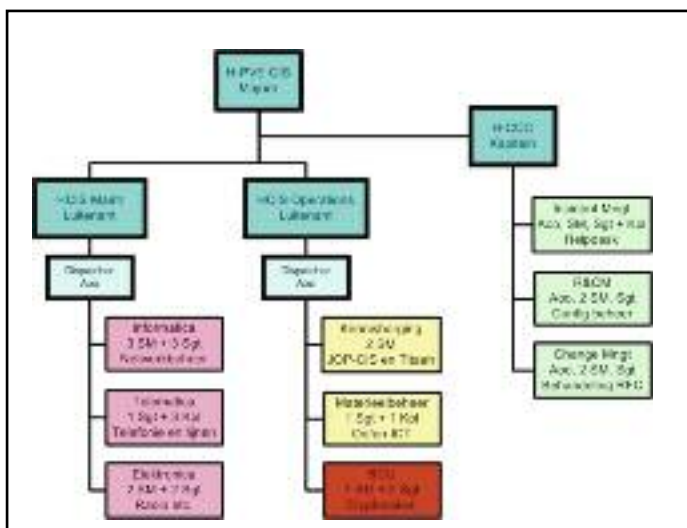
De situatie zoals deze is ingevuld op Kandahar Air Field (KAF) is in figuur 2 weergegeven. Op KAF ondersteunen we drie wapensystemen (luchttransport, F16 en heli) vanuit de lokale CIS. In grote lijnen zijn de basisfuncties te herkennen die ook op een MOB benodigd zijn. In de twee organogrammen komen de verschillen in personeelssterkte versus benodigde expertise naar voren.

Wanneer een MOB een uitzendlocatie in een drieslag wil ondersteunen ontstaat er een tekort aan ondersteunend personeel vanuit de Maintenance afdeling. Het aantal personeelsleden met een specifieke taak bij de PVE-CIS komt niet overeen met dat van de uitzendorganisatie. Een voorbeeld hiervan is het verbindingscentrum, het comcen. Door reorganisaties zoals Overdracht Werkplek Diensten (OWD) is die taak in de huidige organisatietabel (OT) op een vliegveld niet meer aanwezig, maar hij wordt wel vereist tijdens oefeningen en uitzendingen. Om het personeel op dat gebied current te houden is training benodigd op het deelgebied.

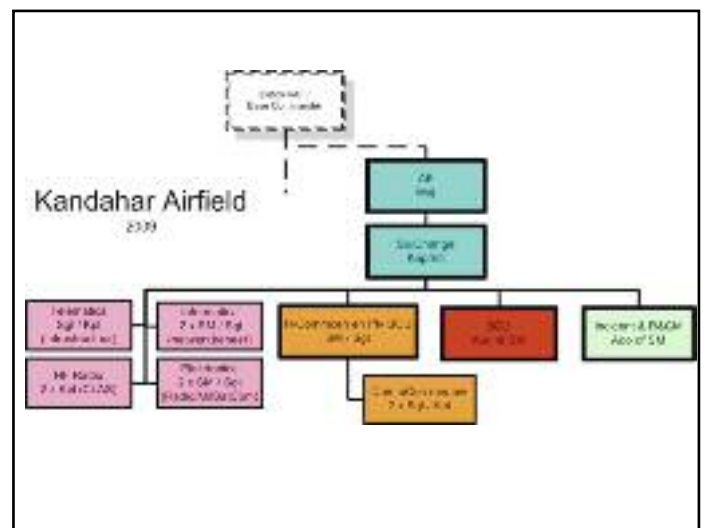
CIS personeel wordt tijdens de initiële opleiding wel allerlei primaire taken bijgebracht, maar eenmaal op het onderdeel tewerkgesteld worden deze taken vaak niet meer dagelijks uitgevoerd.

MATRIX VAN VAARDIGHEDEN

Naar aanleiding van de problematiek van bijhouden van vaardigheden, is een matrix ontworpen waarbij gewenste kennis en kunde tijdens uitzendingen, afgezet is naar rang en specialisme. Een voorbeeld van een keuze:

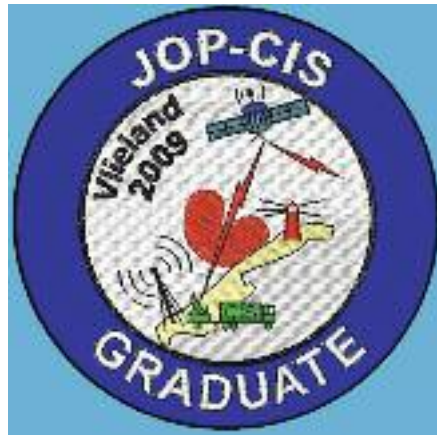
Figuur 1: Organisatie van de PVE-CIS op Vliegbasis Leeuwarden.

Figuur 2: Organisatie van de CIS op KAF

Iedere sergeant-majoor moet crypto-werkzaamheden en materieelbeheer kunnen uitvoeren. Om voldoende ‘dekking’ te verkrijgen zijn alle functies uitgebreid met een specifiek deelgebied zoals netwerkbeheer of MilSatCom. De matrix is bepaald naar aanleiding van de uitzendorganisatie en houdt rekening met de gewenste aantallen in een detachement om in een drieslag te kunnen uitzenden. Daarnaast zijn de drieslagfuncties zo gekozen dat wanneer het derde deel uitgezonden is, op alle bureaus in ieder geval een minimale bezetting overblijft.

In de tabel is te zien dat de OT op een MOB is ingedeeld in enerzijds de ITIL bedrijfsvoering (kolom Functie) en anderzijds in de drie groepen voor de drieslag (kolom Detachment) in een uitzending. Iedere functie heeft een basisaffiniteit met een deel van het vakgebied (kolom Discipline). Het kruisje geeft aan welke vaardigheden moeten worden beoefend. De medewerker moet deze geselecteerde oefeningen minimaal eenmaal per jaar uitvoeren om zichzelf ‘current’ te mogen noemen. Om de samenhang van deze beproevingen te zien wordt het oefenjaar afgesloten met een JOP-CIS eindoefening. In deze oefening worden door de oefenleiding diverse scenario’s beoefend. Het doel is om met alle medewerkers samen een ver-

bindingsplan op te zetten en onder moeilijke omstandigheden zo spoedig mogelijk deze verbindingen te realiseren.

PROEVEN VAN BEKWAAMHEID

Nieuwe CIS-specialisten (sergeanten) die vanuit de opleiding op een onderdeel geplaatst worden, moeten een Opleiding Tijdens Tewerkstelling (OTT) doorlopen, alvorens te worden bevorderd. Op het onderdeel moet een soort stage doorlopen worden en iedere stage wordt afgesloten met een Proeve van Bekwaamheid (PvB). Een PvB is een kleine opdracht die op uitvoering getoetst wordt door de OTT-leermeester.

Een voorbeeld van een PvB: Zelfstandig een radioverbinding met de verkeerstoren realiseren, met behulp van een ‘grond-radio’; hierbij komen vrijwel alle aspecten voor een radiospecialist aan bod. Het juiste frequentiekanaal in de zondontvanger programmeren, een antennekabel maken, een Clark PU-8 mast opzetten, etc. Zelfs de correcte radioprocedure komt hierbij aan bod. Helaas worden deze PvB’n alleen na deze opleiding gehouden en wordt dit normaliter daarna niet meer beoefend en getoetst. Alleen wanneer een grote basisoefening gehouden wordt, wordt door NATO op dergelijke vaardigheden getoetst. Normaliter zal een specialist werkzaam bij het Command & Control Centre (CCC), zich dus niet meer actief met dit soort activiteiten bezig houden omdat de platformtaken (het ITIL-proces) de dagelijkse werkzaamheden zijn geworden.

JOP-CIS EINDOEFENING OP VLIELAND

In samenwerking met de CLSK-Staf (CLSK/AIV/Ops) heeft Vliegbasis Leeuwarden de JOP-CIS eindoefening afgelopen zomer georganiseerd op het eiland Vlieland.

Aangezien het JOP-CIS nog in de kinderschoenen staat is niet gekozen voor een com-

plete integratie van alle deelgebieden maar werd de nadruk gelegd op kennisoverdracht tussen de deelgebieden. Drie hoofdgebieden werden gedefinieerd:

- TITAAAN;
- radio en milsatcom;
- telefonie, VTS, CEBDR en BCU

TITAAAN

De CLSKTITAAAN basismodule werd in volle omvang ontplooid om maximaal te kunnen oefenen met alle facetten van VOIP telefonie, ISIS, TMS, Lokaal Telefonie Netwerk (LTN) via de Klu-HBL box, secret en unclass netwerken via glas en koper, diverse TTN-boxen om werking te tonen, koppeling met MULAN en internet. We hebben een redelijk standaard platform gecreëerd zoals dat op KAF in gebruik is. De User Provisioning Data (UPD) is deels van KAF, deels van de vorige basisoefening samengesteld. Nevendoel is om een steeds betere verfijning van deze structuur te verkrijgen.

RADIO EN MILSATCOM

Om Tacsat, VHF- en UHF-verbindingen op te zetten, wordt de PRC117F en de ARC164 (Have Quick Radio) gebruikt. De Tactische Trailer (TT) werd opgezet om via glasvezel een koppeling tussen TITAAAN en 'homebase' te realiseren. Met behulp van een zelf-ontworpen 'inverted V' antenne werden in de avonden verbindingen gemaakt met o.a. Zuid-Amerika op de HF band. Alles om de mogelijkheden te laten zien wat er via radioverbindingen mogelijk is.

TELEFONIE, VTS, CEBDR EN BCU

Om de mogelijkheden van een LTN-centrale te laten zien en enkele testen uit te kunnen voeren werd deze gekoppeld aan vaste infra op Vlieland en de TT. Daarnaast werd Cable Emergency Battle Damage Repair (CEBDR) beoefend op glasvezels en koperkabels. Glaslassen door middel van fusiesslassen en het lassen van koperkabels op de oude manier. Een dagdeel over cryptowerkzaamheden en procedures daarvoor gaf inzicht in de regelgeving van deze bijzondere materie. Het 'zero-tolerance' beleid maakt het een heel specifiek onderdeel van de PVE-CIS.

De oefening werd door het eigen onderdeel geleid. Specialisten in het vakgebied gaven instructie van de techniek. In de ochtend werd uitleg gegeven over het onderwerp in een van de drie deelgebieden en in het middagprogramma moesten de deelgebieden samenwerken om één geheel te verkrijgen. De TT werkend, de telefooncentrale geprogrammeerd en aangesloten, de juiste crypto in de diverse boxen geladen en TITAAAN als gedeelte van de transmissieweg richting JCG. Op deze wijze werden bijna alle facetten van de uitzendlocaties beoefend.

Bij het organiseren van de JOP-CIS eind-oefening werd niet alleen de techniek beoefend, maar ook het organisatietalent van de A6/S6 die de logistieke aspecten van de verplaatsing en de financiële aspecten om de oefening mogelijk te maken, moesten organiseren.

AFSLUITEND

In de afgelopen jaren heeft de PVE-CIS van de Luchtmacht vele veranderingen doorgemaakt door diverse reorganisaties en invoering van veel nieuwe systemen. Het is niet eenvoudig om rust in de organisatie te behouden in dergelijke onstuimige tijden. Het getraind houden van personeel op nieuwe systemen, die zelden aanwezig zijn op het onderdeel, vergt doorzettingsvermogen en

gedrevenheid. Het is goed om te zien dat een dergelijke oefening naast alle platformtaken doorgang kan vinden. Tijdens de oefening is het als HCIS erg bemoedigend en geruststellend om te zien dat er zoveel kennis is binnen de afdeling. Het geeft vertrouwen in je team en het bouwt zelfvertrouwen bij het personeel. In de komende jaren zal deze trend vastgehouden moeten worden willen we dit vertrouwen richting de legerleiding kunnen uitstralen. Snelle inzetbaarheid, kwalitatief goed personeel en materieel is de enige manier om letterlijk en figuurlijk 'de oorlog te winnen'.

*Freedom isn't free,
Someone had to pay for it*

